

**XXXVI OLIMPIADA GEOGRAFICZNA
I NAUTOLOGICZNA
2009/2010**

XXXVI OLIMPIADA GEOGRAFICZNA XIX OLIMPIADA NAUTOLOGICZNA 2009/2010

Olimpiady przedmiotowe działają na podstawie „Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad” (Dziennik Ustaw RP nr 13 z dn. 18 II 2002 r., poz. 125).

Ministerstwo Edukacji Narodowej powierzyło w roku szkolnym 2009/2010 organizację Olimpiady Geograficznej i Nautologicznej w drodze konkursu Polskiemu Towarzystwu Geograficznemu.

WSTĘP

W roku bieżącym nastąpiły istotne zmiany w organizacji olimpiad przedmiotowych. Przez 35 lat Komitet Główny Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej systematycznie przygotowywał kolejne edycje olimpiady ogłaszając tematy pierwszego etapu z takim wyprzedzeniem, aby uczniowie pod kierunkiem nauczycieli–opiekunów mogli w czasie wakacji przygotować się do zbierania materiałów i prowadzenia własnych obserwacji w terenie. Przed zakończeniem roku szkolnego regulamin naszych olimpiad był dostępny dla uczniów i nauczycieli. Po raz pierwszy nie mogliśmy dotrzymać tego terminu ze względu na harmonogram ogłoszonego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej konkursu ofert na organizację Olimpiad. Mimo licznych interwencji ze strony organizatorów olimpiad, warunki konkursu zostały podane do wiadomości dopiero pod koniec maja i dotyczą jedynie organizacji olimpiad w roku szkolnym 2009/2010.

Polskie Towarzystwo Geograficzne za pośrednictwem Komitetu Głównego OGiON przystąpiło do konkursu składając ofertę w wyznaczonym terminie 10 czerwca br. Dopiero w drugiej połowie sierpnia otrzymaliśmy informację, że nasza oferta na organizację XXXVI Olimpiady Geograficznej i XIX Olimpiady Nautologicznej została przyjęta. W wymaganym przez MEN terminie, tj. do 25 sierpnia, złożyliśmy podpisaną z naszej strony umowę. Mamy nadzieję, że w najbliższym czasie otrzymamy zarówno podpisaną przez MEN umowę jak i środki (bardzo okrojone w stosunku do potrzeb) na organizację zawodów I stopnia.

Pozostaje nam wierzyć, że zaszczeplone w naszej licznej olimpijskiej geograficznej rodzinie przez Panią Profesor Annę Dylikową przekonanie, że „w każdej sytuacji najważniejsze jest dobro ucznia”, pozwoli na przezwyciężenie trudności i przygotowanie zawodów I stopnia na odpowiednim poziomie.

Umowa wejdzie w życie dopiero we wrześniu br. i dotyczy jedynie jednego roku szkolnego, nie gwarantuje więc ciągłości pracy organizacyjnej Komitetu Głównego i Komitetów Okręgowych. Z tego powodu jesteśmy zmuszeni do dokonania zmian w regulaminie XXXVI Olimpiady Geograficznej i XIX Olimpiady Nautologicznej. Uprzejmie prosimy o bardzo szczegółowe zapoznanie się z regulaminem, przestrzeganie podanych terminów, oraz śledzenie informacji na naszej stronie internetowej.

W zaistniałej sytuacji Komitet Główny nie może podejmować żadnych zobowiązań dotyczących następnych edycji naszej olimpiady.

Życzymy młodym geografom aby pomimo trudności przygotowali wartościowe prace na zawody I stopnia, zwycięsko przeszli przez eliminacje okręgowe i uzyskali tytuły finalisty lub laureata XXXVI Olimpiady Geograficznej, a najlepsi spośród nich odnieśli sukcesy na VIII Międzynarodowej Olimpiadzie Geograficznej organizowanej w 2010 r. przez Międzynarodową Unię Geograficzną na Tajwanie.

Aktualne informacje o Olimpiadzie można znaleźć na naszej stronie internetowej
www.ogin.edu.pl

I. INFORMACJE WSTĘPNE

Celem Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej jest rozbudzanie wśród młodzieży szkolnej zainteresowania geografią, wykrywanie i rozwijanie uzdolnień, pobudzanie do twórczego myślenia, podnoszenie poziomu wiedzy geograficznej uczniów i umiejętności jej stosowania w działaniu praktycznym. Celem Olimpiady Nautologicznej jest rozbudzanie wśród młodzieży szkolnej również zainteresowań związanych z geografią morza, gospodarką morską, dziejami Polski na morzu, tradycjami Polskiej Marynarki Wojennej, żeglarsstwem i szkolnictwem morskim. Olimpiady służą też zapewnieniu dopływu odpowiednich kandydatów do szkół wyższych i przyczyniają się do lepszego ich przygotowania do studiów.

Olimpiadę przeprowadza Komitet Główny powołany przez Polskie Towarzystwo Geograficzne.

Prezydium Komitetu Głównego:

– przewodnicząca	– prof. dr hab. Teresa Madeyska
– wiceprzewodniczący	– dr hab. Zbigniew Podgórski
– wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Stanisław Musielak
– kierownik organizacyjny	– mgr Małgorzata Sikorska
– członek Prezydium	– prof. dr hab. Bolesław Domański
– członek Prezydium	– dr. Ryszard Szczęsny

Członkowie Komitetu Głównego:

dr Michał Augustyniak, dr Maria Bac-Moszaszwili, dr Marek Barwiński, mgr Anna Becker-Kulińska, dr Marek Doktor, dr Jacek Ferdynus, kmr ppor. mgr inż. Roman Jurak, dr B. Kicińska (urlop), mgr Wiesław Kosakowski, mgr Katarzyna Kot, Elżbieta Lewandowska, dr Elżbieta Marszałek, dr hab. Piotr Migoń prof. UW, dr hab. Tadeusz Palmowski prof. UGd, dr hab. Jacek Paślawski prof. UW, prof. dr hab. F. Plit (urlop), doc. dr hab. Joanna Plit, dr Jolanta Rodzoś, prof. dr hab. Henryk Rogacki, Tomasz Sawicki, dr Waldemar Sroka, dr Krystyna Szmigiel, mgr Jakub Szmyd, dr hab. Adam Weintrit prof. AM, dr Jan Wendt, prof. dr hab. Wiesław Ziaja.

Komisja Zadań:

Geografia: dr R. Szczęsny (przewodniczący), dr M. Bac-Moszaszwili, mgr K. Kot, prof. dr hab. T. Madeyska, doc. dr hab. J. Plit, mgr J. Szmyd.

Nautologia: prof. dr hab. S. Musielak (przewodniczący), kmr ppor. mgr inż. R. Jurak, dr E. Marszałek, dr hab. T. Palmowski prof. UGd, dr hab. A. Weintrit prof. AM, dr J. Wendt.

Adres biura Komitetu Głównego:

02-732 WARSZAWA, ul. Podbięty 2

tel./aut.fax/aut.sekretarka: **0-22 843 7469** [fax i sekretarka czynne całą dobę]e-mail: biuro_kg_ogion@sferia.net

stałe dyżury: wtorki 14 – 18, czwartki 10 – 14

Za organizację i przeprowadzenie zawodów I i II stopnia odpowiedzialne są (powołane przez Komitet Główny) Komitety Okręgowe, działające w porozumieniu z Kuratoriami Oświaty.

Wszelkich informacji związanych z przebiegiem Olimpiady udzielają Sekretarze Komitetów Okręgowych.

siedziba Komitetu Okręgowego	przewodniczący Komitetu Okręgowego	sekretarz Komitetu Okręgowego	województwa pod- legające Komitetowi Okręgowemu
Białystok	<i>dr Elżbieta Jekatierynczuk-Rudczyk</i>	mgr Bożena Stepaniuk	podlaskie
Gdynia	<i>dr Wojciech Portalski</i>	mgr Jacek Niesyt	pomorskie
Kraków	<i>prof. dr hab. Zbigniew Długosz</i>	mgr Jerzy Desperak	małopolskie podkarpackie
Lublin	<i>dr Jan Rodzik</i>	dr Elżbieta Kardaszewska	lubelskie
Łódź	<i>mgr Jadwiga Kop</i>	mgr Elżbieta Buszkiewicz	łódzkie świętokrzyskie
Olsztyn	<i>dr Marta Gwiaździńska-Goraj</i>	mgr Zofia Wojtkowicz	warmińsko-mazurskie
Poznań	<i>prof. dr hab. Andrzej Kostrzewski</i>	mgr Danuta Czaja	wielkopolskie
Sosnowiec	<i>dr Adam Hibszer</i>	dr Maria Fajer	śląskie
Szczecin	<i>prof. dr hab. Ryszard Borówka</i>	inż. Bożena Kosińska	lubuskie zachodniopomorskie
Toruń	<i>prof. dr hab. Henryk Rochnowski</i>	dr Przemysław Charzyński	kujawsko-pomorskie
Warszawa	<i>dr Maria Korotaj-Kokoszczyńska</i>	mgr Marta Bobiatyńska	mazowieckie
Wrocław	<i>dr hab. Zdzisław Jary</i>	mgr Barbara Bierońska	dolnośląskie opolskie

K.O. z siedzibą w Białymstoku (obejmuje woj. podlaskie)

15-762 BIAŁYSTOK, ul. Antoniuk Fabryczny 5/7 (Publiczne Gimnazjum nr 9),

Sekretarz: mgr Bożena STEPANIUK,

tel. dom. 0-85 743 7323, tel. kom. 0-602 430 775

K.O. z siedzibą w Gdyni (obejmuje woj. pomorskie)
81-378 GDYNIA, al. Marszałka J. Piłsudskiego 46
Katedra Geografii Ekonomicznej (Uniwersytet Gdański)
Sekretarz: mgr Jacek NIESYT,
tel. służb. 0-58 523 6625
e-mail: geojn@univ.gda.pl

K.O. z siedzibą w Krakowie (obejmuje woj. małopolskie i podkarpackie)
30-084 KRAKÓW, ul. Podchorążych 2, Instytut Geografii,
Sekretarz: mgr Jerzy DESPERAK,
tel. dom.: 0-12 654 3419,
tel. kom.: 0-504 412 111 lub 0-796 499 696
e-mail: desjer@interia.pl

K.O. z siedzibą w Lublinie (obejmuje woj. lubelskie)
20-718 LUBLIN, al. Kraśnicka 2 c,d, Instytut Nauk o Ziemi UMCS, pok.108A,
Sekretarz: dr Elżbieta KARDASZEWSKA,
tel. służb. 0-81 537 5510 w.141, tel. kom.: 0-691 550 346
e-mail: ekardaszewska@gmail.com

K.O. z siedzibą w Łodzi (obejmuje woj. łódzkie i świętokrzyskie)
90-139 ŁÓDŹ, ul. Narutowicza 88, Zakład Geologii Uniwersytetu Łódzkiego,
Sekretarz: mgr Elżbieta BUSZKIEWICZ,
e-mail: elbusz@wp.pl, olimpiada@geo.uni.lodz.pl,
informacje na stronie internetowej: <http://www.geo.uni.lodz.pl/~olimpiada/>

K.O. z siedzibą w Olsztynie (obejmuje woj. warmińsko-mazurskie)
10-447 OLSZTYN, ul. Głowackiego 17,
Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
Sekretarz: mgr Zofia WOJTKOWICZ
tel. dom. 0-89 526 6542 (po 18.00)

K.O. z siedzibą w Poznaniu (obejmuje woj. wielkopolskie)
61-680 POZNAŃ, ul. Dzięgielowa 27,
Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM,
Sekretarz: mgr Danuta CZAJA,
tel. służb. 0-61 829 6297, 0-61 829 6301
e-mail: czadan@amu.edu.pl

K.O. z siedzibą w Sosnowcu (obejmuje woj. śląskie)

41-200 SOSNOWIEC, ul. Będzińska 60,

Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, pok. 119

Sekretarz: dr Maria FAJER,

tel. służb. 0-32 368 9469 (wtorek godz. 13-14; środa godz. 11-12)

e-mail: maria.fajer@us.edu.pl, mariafajer@interia.pl

informacje na stronie internetowej: http://ptg.wnoz.us.edu.pl/olimpiada_geograficzna_i_nautolo.htm

K.O. z siedzibą w Szczecinie (obejmuje woj. zachodniopomorskie i lubuskie)

70-383 Szczecin, ul. Mickiewicza 18, Uniwersytet Szczeciński,

Instytut Nauk o Morzu, Zakład Geologii i Paleogeografii

Sekretarz: inż. Bożena KOSIŃSKA,

tel. służb. 0-91 444 2355, 0-91 444 2358

tel. kom. 0-601 780 030

e-mail: ogin@univ.szczecin.pl

informacje na stronie internetowej: www.us.szc.pl/ogin

K.O. z siedzibą w Toruniu (obejmuje woj. kujawsko-pomorskie)

87-100 Toruń, ul. Gagarina 9,

Wydział Biologii i Nauk o Ziemi UMK, Pracownia Dydaktyki

Sekretarz: dr Przemysław CHARZYŃSKI,

tel. służb. 0-56 611 2625, fax 0-56 611 2586, tel. kom. 0-664 747 173

e-mail: pecha@geo.uni.torun.pl

informacje na stronie internetowej: <https://moodle.umk.pl/OG/>

K.O. z siedzibą w Warszawie (obejmuje woj. mazowieckie)

00-927 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 30

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego

Katedra Dydaktyki Geografii i Krajoznawstwa

Sekretarz: mgr Marta BOBIATYŃSKA,

tel. 0-22 552 1513 (godziny dyżurów zostaną podane we wrześniu 2009 r.)

fax. (022) 55 21 521

e-mail: marta_bobiatynska@yahoo.com

informacje na stronie internetowej: <http://sites.google.com/site/ogwarszawa/>

K.O. z siedzibą we Wrocławiu (obejmuje woj. dolnośląskie i opolskie)

50-137 Wrocław, Pl. Uniwersytecki 1

Uniwersytet Wrocławski, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego

Sekretarz: mgr Barbara BIEROŃSKA,

tel. służb. 0-71 375 2288

II. Regulamin

II – 1. ORGANIZACJA ZAWODÓW

W okresie poprzedzającym zawody nauczyciele zapoznają uczniów z założeniami Olimpiady, omawiają tematykę i terminarz zawodów, ustalają listę uczniów zgłaszających chęć udziału w zawodach i wspólnie z nimi opracowują plan pracy. Listę kandydatów przygotowujących się do startów w pierwszym etapie XXXVI Olimpiady Geograficznej szkoły obowiązkowo przesyłają do odpowiedniego Komitetu Okręgowego **do 5 października** (w zgłoszeniu należy podać imię i nazwisko ucznia, klasę i nazwisko nauczyciela–opiekuna). Szkoła może przeprowadzić wstępne zawody, mające na celu sprawdzenie zainteresowań i umiejętności uczniów. Wymagania trzeba ograniczyć do materiału nauczania geografii w klasie, do której uczeń aktualnie uczęszcza, i materiału klas poprzednich.

1. Zawody I stopnia

Zawody te są wspólne dla obu olimpiad. Polegają na samodzielnym wykonaniu przez ucznia jednej pisemnej pracy konkursowej na wybrany temat (tematy prac i kryteria oceny na str. 21).

Szkoła musi przesłać prace uczniów **do macierzystego Komitetu Okręgowego** w terminie **do 15 listopada**. Prace dostarczone po tym terminie nie będą przyjmowane.

Do każdej pracy musi być dołączona „Karta oceny pracy” (patrz wzór) wypełniona i podpisana przez opiekuna pracy konkursowej.

Wysłanie pracy jest równoznaczne ze zgodą ucznia na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych przez Komitety Okręgowe i Komitet Główny Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej dla celów postępowania kwalifikacyjnego i dokumentowania przebiegu zawodów XXXVI Olimpiady Geograficznej i XIX Olimpiady Nautologicznej, a także na publikowanie wyników zawodów, zgodnie z art.6 ustawy z dnia 29 VIII 1997 r. O ochronie danych osobowych (Dz.U. z 1997 r. nr 133 poz.883 z późniejszymi zmianami).

Ocenę prac konkursowych, według punktacji podanej przez Komitet Główny, przeprowadzają Komitety Okręgowe. One też rozstrzygają wszelkie wątpliwości związane z wyborem obiektu opracowania, pożądanym doborem treści itp. Po zakończeniu oceny prac Komitety Okręgowe ustalają listę zawodników zakwalifikowanych do zawodów II stopnia i zawiadamiają szkoły o wynikach zawodów I stopnia oraz o terminie i miejscu zawodów okręgowych, umieszczając ogłoszenie na stronie internetowej. Zawodnicy dopuszczeni do zawodów II stopnia przesyłają do Komitetu Okręgowego do 15 stycznia ankietę osobową. (patrz wzór)

UWAGA: Decyzją Komitetu Głównego, prawo startu w XXXVI OG bez konieczności uczestniczenia w I etapie zawodów przysługuje uczniom, którzy uczestniczyli w zawodach ustnych II etapu XXXV OG.

Uczeń, który chce wykorzystać przywilej, powinien (poprzez szkołę) zgłosić ten fakt do odpowiedniego Komitetu Okręgowego (**do 5 października**). Brak zgłoszenia w terminie będzie traktowany jako rezygnacja ze startu w tej edycji Olimpiady.

Przechowywanie prac pisemnych I etapu przez Komitety Okręgowe:

Prace uczniów, którzy nie zostali zakwalifikowani do II etapu Olimpiady, są przechowywane w Komitecie Okręgowym do zakończenia zawodów II etapu. Po tym terminie Komitety Okręgowe mogą zwracać prace szkołom.

Prace uczniów zakwalifikowanych do II etapu są przechowywane w Komitecie Okręgowym do końca danej edycji Olimpiady. Po tym terminie Komitety Okręgowe mogą zwracać prace szkołom.

UWAGA: 1. Prace mogą odbierać uczniowie lub ich szkoły.

2. Nie odebrane prace będą przechowywane w Komitecie Okręgowym tylko przez trzy miesiące (od terminu zwrotu), po czym będą niszczone.

2. Zawody II stopnia – okręgowe

Są wspólne dla obu olimpiad. Odbývają się **w lutym** (w terminie uzgodnionym z MEN) w ciągu dwóch dni, w warunkach kontrolowanej samodzielności i obejmują część pisemną i ustną. W części ustnej biorą udział najlepsi uczestnicy części pisemnej.

Część ustna zawodów odbywa się z udziałem publiczności.

Komitet Główny zastrzega sobie prawo zmiany organizacji przebiegu zawodów II stopnia w zależności od wysokości dotacji jaką otrzyma od MEN na organizację Olimpiady w 2010 roku.

Uczniowie mają prawo do zwolnienia z zajęć szkolnych na czas zawodów. Organizator zapewnia nocleg, wyżywienie oraz zwrot kosztów podróży (najtańszym środkiem lokomocji i tylko na podstawie dołączonych biletów).

Po zakończeniu zawodów II stopnia Komitet Główny dokonuje weryfikacji wyników prac pisemnych zawodników dopuszczonych do części ustnej. Weryfikacja polegająca na powtórnej ocenie służy sprawdzeniu jednolitości zastosowanych kryteriów. Dopiero po zakończeniu weryfikacji podawane są oficjalne wyniki zawodów okręgowych i wyłaniana jest grupa zawodników zakwalifikowanych do zawodów centralnych. **Decyzję tę wraz z punktacją Komitet Główny ogłasza na stronie internetowej www.ogin.edu.pl**

Pozostałym uczestnikom zawodów II stopnia (czyli niedopuszczonym do zawodów ustnych), uzyskaną przez nich punktację podają na stronie internetowej Komitetu Okręgowego w terminie do 3 marca.

3. Zawody III stopnia Olimpiady Geograficznej – finałowe

Odbývają się **w kwietniu** (w terminie uzgodnionym z MEN) w ciągu trzech dni, w warunkach kontrolowanej samodzielności. Obejmują część pisemną, obowiązkowe zajęcia terenowe i część ustną. Zawodnicy, którzy w części pisemnej zdobędą minimum punktów ustalone w czasie zawodów przez Komitet Główny, otrzymują tytuł finalisty Olimpiady Geograficznej. Najlepsi spośród finalistów zostają zakwalifikowani do ustnej części zawodów. Na podstawie wyników obydwu części zawodów finałowych najlepsi ich uczestnicy otrzymują tytuł laureata Olimpiady Geograficznej.

4. Zawody III stopnia Olimpiady Nautologicznej – finałowe

Odbývają się w tych samych dniach co zawody Olimpiady Geograficznej. Mogą w nich wziąć udział wszyscy zawodnicy zakwalifikowani do zawodów finałowych XXXVI Olimpiady Geograficznej.

Zawody odbywają się w warunkach kontrolowanej samodzielności. Obejmują część pisemną i ustną. Zawodnicy, którzy w części pisemnej zdobędą minimum punktów ustalonych w czasie zawodów przez Komitet Główny, otrzymują tytuł finalisty Olimpiady Nautologicznej.

Najlepsi spośród finalistów zostają zakwalifikowani do ustnej części zawodów. Na podstawie wyników obydwu części zawodów finałowych najlepsi ich uczestnicy otrzymują tytuł laureata Olimpiady Nautologicznej.

5. Ocenianie zawodników

Ocena zawodników w każdym etapie jest niezależna – na wyniki zawodów okręgowych nie wpływa suma punktów zdobyta w I etapie zawodów, na wyniki zawodów finałowych nie wpływają wyniki I etapu ani zawodów okręgowych.

6. Udział w imprezach międzynarodowych

Komitet Główny kwalifikuje zawodników do udziału w Olimpiadzie Międzynarodowej spośród 8 najlepszych laureatów XXXV i XXXVI Olimpiady Geograficznej będących w 2010 roku uczniami. W celu wyłonienia ekipy na zawody międzynarodowe organizowany jest kilkudniowy obóz szkoleniowy. W czasie obozu sprawdzane są: znajomość języka, w którym odbywają się zawody, umiejętność pracy w terenie oraz pracy w zespole. Obóz obejmuje również przygotowanie do specyfiki zawodów międzynarodowych. Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna organizowana w 2010 r. przez Międzynarodową Unię Geograficzną odbędzie się na Tajwanie.

II – 2. WYMAGANIA

W zawodach mogą uczestniczyć **uczniowie szkół ponadgimnazjalnych** interesujący się geografiami, ewentualnie również nautologią. Obowiązuje ich znajomość materiału (obejmującego i poszerzającego treści podstawy programowej geografii) przewidzianego w ramowym planie nauczania oraz umiejętność wykorzystania obserwacji, literatury, materiałów kartograficznych, statystycznych itp., umiejętność wysnuwania wniosków, interpretacji faktów, posługiwania się terminologią naukową.

W Olimpiadzie mogą uczestniczyć również gimnazjaliści – laureaci konkursów lub realizujący indywidualny program nauki.

1. Wymagania w zawodach I stopnia

W zawodach I stopnia uczestnik musi wykazać się poziomem wiedzy i umiejętności wystarczającym do uzyskania oceny bardzo dobrej na zakończenie nauki przedmiotu.

Wymagania w zawodach I stopnia są jednakowe dla uczestników obu Olimpiad:

- uczniowie piszą pracę na jeden temat, wybrany spośród podanych,
- każdy uczeń wykonuje pracę **indywidualnie**. Opracowania zbiorowe nie będą przyjmowane,
- uczniowie wykonują pracę samodzielnie, ale mogą korzystać z konsultacji nauczyciela/opiekuna pracy, szczególnie w zakresie metod pracy terenowej, literatury metodycznej oraz konstrukcji tekstu,
- praca powinna być przeczytana i zaopiniowana przez nauczyciela/opiekuna pracy (patrz: wzór „Karty oceny pracy”)
- Komitety Okręgowe przyjmują do oceny prace, których autorzy spełnili wszystkie warunki formalne (patrz rozdz. II–4). Prace nie odpowiadające podanym kryteriom będą odsyłane przez Komitety Okręgowe do szkół z powiadomieniem, że nie zostały zakwalifikowane do I etapu XXXVI Olimpiady Geograficznej.
- **do zakwalifikowania do zawodów II stopnia konieczne jest uzyskanie w I etapie oceny co najmniej 80 punktów.**

2. Wymagania w zawodach II stopnia

W zawodach II stopnia („okręgowych”) uczestnik musi wykazać się wiedzą i umiejętnościami (określonymi programem nauczania geografii w szkołach ponadgimnazjalnych) wystarczającymi do uzyskania oceny celującej na zakończenie nauki przedmiotu oraz orientacją w bieżących ważnych wydarzeniach politycznych i gospodarczych w Polsce i na świecie.

3. Wymagania w zawodach III stopnia

Olimpiada Geograficzna

Zakres wymagań jak w zawodach I i II stopnia, jednak poziom wiedzy i umiejętności musi wyraźnie wykraczać poza wymagania szkolne.

Olimpiada Nautologiczna

Uczestnicy Olimpiady Nautologicznej powinni się wykazać:

- wiedzą i umiejętnościami określonymi programem geografii szkoły ponadgimnazjalnej ze szczególnym uwzględnieniem geografii morza i gospodarki morskiej,
- wiedzą z zakresu dziejów Polski na morzu, tradycji Marynarki Wojennej i szkolnictwa morskiego.

Wskazana jest też znajomość zalecanej literatury nautologicznej (V)

II – 3. UPRAWNIENIA

Zgodnie z „rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad” (Dziennik Ustaw RP nr 13 z dn. 18 II 2002 r., poz. 125) uprawnienia przysługujące laureatom i finalistom konkursów, olimpiad i turniejów określają odrębne przepisy (§14).

Uprawnienia zwycięzców Olimpiady zostały określone w rozporządzeniu MENiS z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 199 poz. 2046):

- a/ laureaci i finaliści olimpiady geograficznej otrzymują z zajęć edukacyjnych ocenę celującą na koniec roku szkolnego (par. 18 ust.6).
- b/ laureaci i finaliści olimpiady geograficznej będący uczniami gimnazjum są zwolnieni z części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego. Zwolnienie jest równoznaczne z uzyskaniem najwyższego wyniku.
- c/ laureaci i finaliści olimpiady geograficznej są zwolnieni z egzaminu maturalnego z geografii. Na świadectwie dojrzałości zamieszcza się adnotację o uzyskanym tytule, a zamiast wyniku egzaminu maturalnego wpisuje się „zwolniony – 100% punktów” (par. 56)

Laureaci i finaliści Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej otrzymują odpowiednie zaświadczenia wydane przez Komitet Główny (wzór zaświadczenia jest opublikowany w załączniku do w/w rozporządzenia MENiS z 29 I 2002 r.). Zgodnie z ustawą „Prawo o szkolnictwie wyższym” z dnia 27 lipca 2005 r. uprawnienia dla laureatów oraz finalistów ustalają senaty poszczególnych uczelni. Mogą być one różne w poszczególnych uczelniach, mogą być różne dla finalistów i laureatów, mogą być różne dla zawodników Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej. O warunki zwolnienia w całości lub części z egzaminu wstępnego na poszczególne kierunki szkół wyższych należy dowiedzieć się bezpośrednio na wybranej uczelni.

II – 4. Wskazania do wykonywania pracy I stopnia

II – 4 – A Praca w formie opisu:

Celem udoskonalenia formalnej strony prac olimpijskich oraz wprowadzenia pewnych ujednoliczeń przygotowano poniższe informacje z wykorzystaniem Polskich Norm.

1. **Objętość pracy nie może przekraczać 20 stron „czystego” tekstu (tzn. bez rysunków, fotografii, dołączonych map i innych załączników).**
2. **Strona tytułowa** pracy powinna zawierać: numer olimpiady, tytuł pracy, numer tematu, imię i nazwisko autora, klasę i nazwę szkoły, do której uczęszcza, imię i nazwisko nauczyciela geografii/opiekuna pracy oraz pieczętkę szkoły.

3. **Strona „Karta oceny pracy”** (następna po stronie tytułowej). Zawiera „Kartę oceny pracy” wykonaną, wypełnioną i podpisaną wg wzoru zamieszczonego na końcu tego rozdziału.
4. **Spis treści** (plan pracy) można zamieścić po stronie tytułowej lub w zakończeniu pracy. Podtytuły (tytuły rozdziałów) oznaczamy albo systemem dziesiętnym cyframi arabskimi albo wg kolejności: cyfry rzymskie, arabskie, litery wielkie, małe. Po tytułach nie należy stawiać żadnych znaków przesłankowych. Strony powinny być ponumerowane.

5. **Wydruk, maszynopis lub rękopis pracy musi być czytelny, pisany jednostronnie, mieć format A4. Jedna strona powinna zawierać ok. 30 wierszy, z zachowaniem odpowiedniego odstępu między wierszami.**

W przypadku opracowań komputerowych można użyć np. czcionki Times New Roman, rozmiar 12, interlinia 1,5 (edytor tekstu MS Word 2007).

Margines lewy powinien mieć szer. 35 mm, prawy, górny i dolny po 25 mm. W celu lepszej czytelności i przejrzystości pracy każdą nową myśl (ale nie każde zdanie) rozpoczynamy wcięciem. W całej pracy przyjmujemy jednolity, ogólnie stosowany system skrótów.

Praca po przepisaniu powinna być jeszcze raz przeczytana przez autora w celu poprawienia błędów popełnionych przy przepisywaniu.

Praca musi być zszyta.

Zbędna jest introligatorska oprawa pracy. Rolę estetycznej okładki może spełniać karton, teczka lub skoroszyt. **Zabronione jest foliowanie poszczególnych kartek lub umieszczanie ich w oddzielnych obwolutach.**

6. **Przypisy.** W razie powoływania się w pracy na sformułowania innych autorów należy ująć cytaty w cudzysłowach i opatrzyć je na końcu odsyłaczami w postaci cyfr arabskich, gwiazdek lub innych znaków. Na dole strony (pod linią oddzielającą tekst od przypisów) podać należy notkę bibliograficzną i stronę, na której znajduje się cytowany fragment tekstu. Przypisy można również umieszczać na oddzielnej stronie na końcu pracy. Przypis wskazujący wykorzystanie w pisanej pracy fragmentu istniejącej publikacji powinien mieć układ jak w poniższym przykładzie:

Flis J.: Wstęp do geografii fizycznej. Warszawa 1988 WSiP s.171.

Zapis taki stosujemy powołując się pierwszy raz na daną publikację. Powołując się na pracę już znajdującą się w przypisach i w bezpośrednim sąsiedztwie zapisujemy: *Tamże s.152.*

7. **Bibliografia.** Wykorzystaną w pracy bibliografię zamieszczamy na końcu stosując porządek alfabetyczny nazwisk autorów wg ustalonych wzorów:

nazwisko, imię autora, tytuł publikacji, miejsce i rok wydania, wydawca, np.:

1. *Burzyński R.: Wisła dziś – jutro. Warszawa 1977 WSiP.*
2. *Geografia ekonomiczna Polski. Pod redakcją S.Berezowskiego. Warszawa 1975 PWE.*
3. *Grzesiak N.: Stan czystości rzek w Polsce. Wiad.Statyst. 1975 nr 4, s.38-40.*
4. *Halicki B.: Rzeźbiarze krajobrazu. Warszawa 1957 WP.*

W pracy zbiorowej stosujemy zapis:

Kortus B.: Wpływ przemysłu na zmiany w środowisku geograficznym /W/: Problemy ochrony środowiska geograficznego. Pod red.S.Berezowskiego i M.Bytnar-Suboczowej. Warszawa 1975 WSiP s.65 – 72.

Dla artykułów w czasopiśmie stosujemy następującą formę zapisu:

D. Piasecki: Doliny złożone rzek zachodniego Pomorza. Czasopismo Geograficzne tom 46, zeszyt 1 1976, s.21 – 33.

Dla informacji zaczerpniętej z INTERNETu:

autor/właściciel cytowanej informacji   tytuł/opis informacji   (data aktualizacji)

adres informacji   właściciel strony (uwaga: jeżeli nie ma daty ostatniej aktualizacji pobieranej informacji – podać datę pobrania), np.:

KG OGiON: XXIX Olimpiada Geograficzna i XII Olimpiada Nautologiczna. (VI 2002)

www.ogin.edu.pl   strona internetowa KG OGiON

8. **Szata graficzna** pracy winna być wykonana estetycznie i czytelnie, a wielkością dostosowana do formatu pracy. Jeśli załączony materiał graficzny przekracza format A4 należy przez złożenie dostosować go do wymaganych rozmiarów. Szkice, profile, plany, tabele, diagramy, wykresy należy właściwie rozmieścić w tekście, ponumerować i zaopatrzyć w podpisy. Numerację i tytuły umieszczamy pod ilustracją. Jedynie przy tabelach numer i tytuł przyjęto umieszczać nad nią. Nagłówki kolumn w tabelach piszemy wielką literą. Jeśli praca zawiera fotografie, trwale wmontowujemy je do tekstu, zaopatrujemy w tytuły zgodnie z treścią i podajemy nazwisko wykonawcy.

Uwaga ogólna: mapy i inne rysunki wykonane za pomocą komputera mają przy ocenie taką samą wartość jak rysunki wykonane bezpośrednio na papierze lub kalce technicznej.

Niedopuszczalne jest wykorzystywanie w pracach map i ilustracji wyciętych z innych publikacji.

II – 4 – B   Praca w formie posteru:

1. **Wielkość posteru nie może przekraczać arkusza A0 (841 mm × 1189 mm)** patrz uwagi w pkt 9. **Orientacja arkusza (pionowa, pozioma) jest dowolna.**
2. **Część tytułowa** posteru powinna zawierać: imię i nazwisko autora, tytuł posteru, numer olimpiady. Na odwrotnej stronie posteru należy umieścić te same dane, a oprócz nich informację na temat szkoły i klasy, do której uczęszcza autor posteru, oraz imię i nazwisko nauczyciela geografii lub opiekuna pracy.
3. **„Karta oceny pracy”** (wykonana, wypełniona i podpisana zgodnie ze wzorem) powinna być trwale przymocowana (przyklejona) do odwrotnej strony posteru.

4. **Treść posteru** powinna obejmować: część tytułową, krótkie wprowadzenie do tematu (cel i zakres badań), omówienie zastosowanych metod, prezentację uzyskanych wyników (tekst wraz z rycinami i tabelami) oraz wniosków (mogą być także w formie graficznej).
5. **Wydruk lub rękopis** posteru musi być czytelny, przejrzysty i estetyczny. Ważne jest zachowanie właściwych relacji pomiędzy tekstem (nie więcej niż 1000 słów) i komponentami pozatekstowymi (np. fotografiami, rysunkami, tabelami, wykresami itp.). Wielkość czcionki i jej rodzaj powinny wskazywać na rangę zagadnienia (tytuł, podtytuły, tekst, podpisy itd.) i jednocześnie umożliwiać swobodne zapoznanie się z tekstem z odległości 1,5–2,0 m (czcionka w tekście nie powinna być mniejsza niż 16 pkt.). W sposób szczególnie powinien wyróżniać się tytuł posteru. Dłuższe fragmenty tekstu należy podzielić na akapity (tekst można też podzielić na kilka części umieszczonych w różnych częściach posteru). W całej pracy należy stosować jednolity, ogólnie stosowany system skrótów.
6. **Przypisy i Bibliografia.** W razie powoływania się na sformułowanie innego autora należy ująć cytaty w cudzysłowie i opatrzyć go na końcu w sposób jednoznaczny odсылaczem w postaci cyfry arabskiej, gwiazdki lub innego znaku. Pod linią oddzielającą tekst od przypisów należy w każdym z takich odsyłaczy podać notkę bibliograficzną i stronę, na której znajduje się cytowany fragment tekstu – przypis wskazujący wykorzystanie w pisanej pracy fragmentu istniejącej publikacji powinien mieć układ identyczny jak w przykładach podanych we wskazówkach do prac przygotowanych w formie opisu (patrz: II-4-A pkt 6). Bibliografia także powinna być przygotowana tak, jak w przypadku opracowania tekstowego (II-4-A pkt 7). Ze względu na formalne wymogi posteru liczbę cytowanych pozycji należy ograniczyć do 5–10.
7. **Szata graficzna pracy** powinna być estetyczna i czytelna, a wielkością dostosowana do formatu pracy (np. przy wykorzystaniu techniki kserograficznej). Szkice, profile, plany, tabele, diagramy, wykresy należy właściwie rozmieścić, ponumerować i zaopatrzyć w podpisy.
8. **Uwaga ogólna:** mapy i inne rysunki wykonane przez Autora posteru mogą być sporządzone zarówno ręcznie, jak i z wykorzystaniem komputera – ocena rysunku nie zależy od rodzaju przyjętej techniki. Niedopuszczalne jest natomiast umieszczanie w pracy map i rysunków wyciętych z atlasów i innych książek. W przypadku umieszczania materiałów ilustracyjnych skopiowanych z innych źródeł konieczne jest powołanie się na nie (analogicznie jak w sytuacji korzystania z czyjegoś tekstu).
9. Poster powinien być przygotowany jako wydruk (reprodukcja), dopuszcza się też wykonanie posteru jako kompozycję elementów umieszczonych na arkuszu kartonu. W tym drugim przypadku wszystkie elementy posteru, które nie są bezpośrednio wykonane na arkuszu podkładowym (np. fotografie, rysunki), muszą być do niego trwale przymocowane (najlepiej przyklejone). Zbędne jest foliowanie posteru. Pracę należy zrolować i przesłać w sztywnym opakowaniu (np. rulonie wykonanym z tektury).
***Uwaga:** jeśli zrolowanie posteru mogłoby spowodować odklejenie się dużych elementów kompozycji, a także w przypadku formatu posteru większego niż A1 oraz kłopotów z wysłaniem pocztą rulonu zawierającego poster, należy rozciąć gotowy poster na kilka elementów i przesłać go w sztywnej teczce. W takiej sytuacji Autor powinien oznaczyć każdą z części posteru odpowiednim numerem*

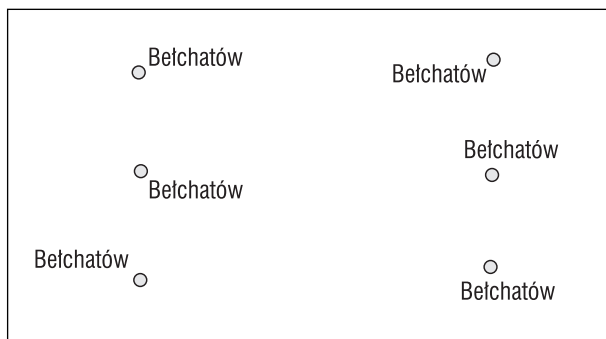
i dołączyć narysowany przez siebie schemat wskazujący w jakim szyku poszczególne części powinny być złożone w całość. Można też po rozcięciu posteru złączyć poszczególne jego części taśmą klejącą na tylnej stronie, w sposób umożliwiający złożenie posteru do bardziej odpowiedniego do przesyłki formatu. Postery wykonane na twardym podłożu również powinny być przesłane w formie podzielonej na części.

Uwaga: za uszkodzenia (np. odklejanie się zdjęć) wynikające z niedbałego przygotowania posteru do transportu odpowiada uczeń.

II – 4 – C Nazwy na mapach

(według: ZBIERANIE I OPRACOWYWANIE NAZW GEOGRAFICZNYCH Przewodnik toponimiczny
Część III Stosowanie i rozmieszczanie napisów na mapach
Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa 2004)

- **Nazwy miast** należy umieszczać równoległe do dolnej ramki mapy, w odpowiedniej odległości od znaku – sygnatury miasta.

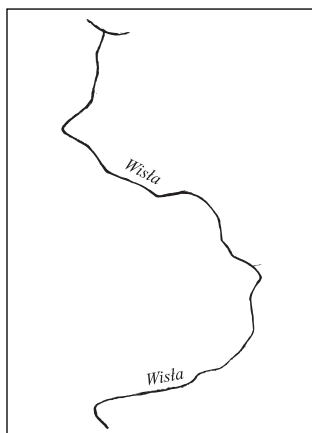

- **Nazwy obiektów powierzchniowych** (regionów fizycznogeograficznych, mórz, wysp, państw) należy umieścić w ten sposób aby wskazywały kształt opisywanej powierzchni, np. *Appalachy*. Jeżeli kształt obiektu to uzasadnia nazwa może być umieszczona równolegle do dolnej ramki mapy, np. *Masyw Centralny*.
Nazwy złożone powinny być rozmieszczone współkształtnie, np. *Wyżyna Sandomierska*.

PODHAŁE	POLESIE	MASYW CENTRALNY
WYŻYNA SANDOMIERSKA	WYŻ. PODOLSKA	WYŻYNA MONGOLSKA
WIELKI CHINGAN	G. NADBRZEŻNE	APPALACHY

- **Nazwy rzek** umieszcza się równolegle do ich biegu, tak aby były dobrze czytelne.

KARTA OCENY PRACY

1	Treść pracy odpowiada tytułowi.	tak / nie / nie w pełni *)
2	Praca jest wykonana poprawnie pod względem językowym, a Autor wykonał korektę tekstu.	tak / nie / nie w pełni *)
3	Ilustracje oraz zestawienia tabelaryczne są dobrze powiązane z tekstem i wszystkie są potrzebne.	tak / nie / nie w pełni *)
4	Piśmiennictwo i materiały archiwalne zostały poprawnie wykorzystane.	tak / nie / nie w pełni *)
5	Ocena stopnia samodzielności opracowania: **)	
	..... czytelny podpis opiekuna pracy konkursowej ..... pieczęć szkoły	
6	Pracę wysyłam bez oceny	
	..... czytelny podpis ucznia	
7	Uwagi:	

*) niepotrzebne skreślić

**) bardzo krótki tekst ukazujący:

samodzielność gromadzenia materiałów faktograficznych;
a w przypadku korzystania z danych obcych:
 umiejętności ich przetworzenia/adaptacji do własnego tekstu.

Wypełniać czytelnie

=====

NAZWISKO dużymi literami

.....

/pieczęć Kom. Okręgowego/

UWAGA: Dane z ankiety stanowią podstawę do wystawienia urzędowego dokumentu o wynikach ucznia w Olimpiadzie.

NAZWISKO ..... Imiona .....

Data urodzenia [dd-mm-rr] ..... PESEL: .....

Miejsce urodzenia ..... woj. ....

Imiona rodziców .....

Adres stałego zameldowania: nr kodu, poczta, ...

mięscowość ..... woj. ....

ulica, nr .....

tel. .... e-mail .....

Uczeń klasy ..... Nr legitymacji szkolnej .....

Nazwa szkoły /numer/ .....

imienia .....

Adres szkoły: nr kodu, poczta .....

mięscowość ..... woj. ....

ulica, nr .....

tel. .... e-mail .....

Udział w bieżącym roku w innych Olimpiadach przedmiotowych: .....

.....

Nauczyciel geografii przygotowujący ucznia do Olimpiady: .....

.....

/tytuł naukowy, imię i nazwisko/

.....

/podpis ucznia/

.....

/podpis wychowawcy klasy/

Potwierdzam zgodność powyższych danych.

.....

/data, pieczęć szkoły/

.....

/podpis dyrektora szkoły/

III. TERMINARZ ZAWODÓW

1. Zawody I stopnia

- **wrzesień 2009 r.** – rozpoczęcie przygotowywania prac I etapu,
- **do 5 października 2009 r.** – przesłanie przez szkoły do Komitetów Okręgowych listy uczniów zgłaszających się do udziału w Olimpiadzie,
- **do 09 listopada 2009 r.** – wykonanie przez zawodników prac konkursowych i przekazanie ich nauczycielom,
- **do 15 listopada 2009 r.** – przesłanie do Komitetów Okręgowych prac I etapu.

2. Zawody II stopnia – okręgowe

- **do 3 grudnia 2009 r.** Komitety Okręgowe informują szkoły o wynikach zawodów I stopnia, zawiadamiają uczestników o dopuszczeniu do zawodów II stopnia oraz o ich miejscu i terminie,
- **do 7 grudnia 2009 r.** mogą być składane do Komitetów Okręgowych ewentualne odwołania od decyzji o dopuszczeniu do zawodów II stopnia,
- **do 12 grudnia 2009 r.** Komitety Okręgowe przekazują Komitetowi Głównemu ostateczną listę zawodników zakwalifikowanych do II etapu,
- **27-28 lutego 2010 r.** – zawody II stopnia.

3. Zawody III stopnia – finałowe

- **do 15 marca 2010 r.** – Komitet Główny weryfikuje prace pisemne zawodów II stopnia, kwalifikuje uczniów do zawodów centralnych Olimpiady Geograficznej, ogłasza na stronie internetowej www.ogin.edu.pl oficjalne wyniki zawodów II stopnia (z punktacją) i listę uczniów dopuszczonych do zawodów III stopnia, oraz zawiadamia listownie uczniów dopuszczonych do zawodów III stopnia o miejscu i terminie zawodów.
- **do 20 marca 2010 r.** mogą być składane do Komitetu Głównego ewentualne odwołania od decyzji o dopuszczeniu do zawodów III stopnia (na piśmie, z uzasadnieniem, za pośrednictwem szkoły). Decyduje data stempla pocztowego.
- **9–11 kwietnia 2010 r.** – zawody finałowe XXXVI Olimpiady Geograficznej i XIX Olimpiady Nautologicznej w Supraślu.

4. Obóz szkoleniowo-kwalifikacyjny dla potencjalnych uczestników Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej

Maj 2010 – dokładny termin i miejsce w trakcie ustalania

5. Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna:

Lipiec/sierpień 2010 – Tajpej (Chiny-Tajwan). Oczekujemy na informacje od organizatora lokalnego, dr Su-Min Shen dotyczące dokładnej daty przeprowadzenia zawodów.

IV. TEMATY PRAC ZAWODÓW I STOPNIA

Uwagi:

1. Temat A jest przeznaczony do wykonania w formie posteru, tematy B, C, D i E są przeznaczone do wykonania w formie opracowań tekstowych. Prace, których autorzy nie zastosują się do tej reguły, nie będą oceniane!
2. Każdy z autorów powinien odpowiednio zmodyfikować tytuł swojego opracowania, umieszczając w nim nazwy własne charakteryzowanych przez siebie obiektów (obszaru, miasta, jeziora, wysp itp).

Temat A :

Panorama (widok) – wpływ działalności człowieka na krajobraz wybranego obszaru

Praca do wykonania w formie posteru

Wybierz kulminację terenu położoną w granicach Twojego województwa, dokonaj charakterystyki krajobrazu widocznego z tego miejsca oraz oceń wpływ działalności człowieka na ten krajobraz. Uwaga: dopuszcza się możliwość wykonania panoramy obszarów nie przekształconych (w minimalnym stopniu przekształconych) przez człowieka. W takim przypadku należy odpowiednio przekształcić tytuł opracowania.

Wytyczne do wykonania pracy

1. Wykonaj panoramę (szkic terenu, montaż fotografii) w taki sposób, aby wiernie oddawała cechy obserwowanego terenu.
2. Dokonaj krótkiej charakterystyki fizycznogeograficznej zilustrowanego panoramą obszaru.
3. Oceń stopień przekształcenia środowiska przyrodniczego rozpatrywanego terenu przez działalność człowieka oraz dokonaj oceny zasadności dokonanych przekształceń.
4. Zwięźle przedstaw własne propozycje zmian, które powinny nastąpić na przedstawiony obszarze (i oceń możliwości wprowadzenia tych zmian) lub uzasadnij celowość pozostawiania obszaru w obecnym stanie.
5. Sporządź dodatkową (oprócz panoramy) dokumentację (mapy, wykresy, tabele, itp.), użyteczną w sporządzanym opracowaniu.
6. Wykonaj poster.

Kryteria oceny pracy:

a) Zakres i poprawność wykonanej panoramy oraz pozostałej dokumentacji graficznej	20 pkt.
b) umiejętność analizy danych i wyciągania wniosków	20 pkt.
c) zasadność propozycji zmian oceny ich wprowadzenia, ew. zasadność pozostawienia obszaru w obecnym stanie	20 pkt.
d) kompozycja posteru: logika rozmieszczenia elementów, czytelność całości	20 pkt.
e) formalna strona opracowania: poprawność językowa i ortograficzna, umiejętność zestawienia źródeł, przypisy	20 pkt.

---

maks. 100 p.

Temat B:

Powiązania przestrzenne miasta X

Praca do wykonania w formie opracowania tekstowego

Wytyczne do wykonania pracy

1. Wybierz miasto położone w Twoim regionie i liczące do 50 tys. mieszkańców.
2. Krótko scharakteryzuj badane miasto, uwzględniając jego położenie (w tym komunikacyjne), ludność i gospodarkę.
3. Powiązania należy określić na podstawie co najmniej trzech z wymienionych rodzajów:
  - a) dojazdów do pracy do wybranych znaczących obiektów gospodarczych (przemysłowych, usługowych),
  - b) dojazdów uczniów do wybranych szkół ponadpodstawowych (uwzględnić także należy uczniów mieszkających w internatach),
  - c) miejsc zamieszkania klientów w wybranych większych obiektach handlowych,
  - d) miejsc pochodzenia surowców do produkcji w wybranych zakładach przemysłowych,
  - e) miejsc przeznaczenia produktów wytworzonych w wybranych zakładach przemysłowych,
  - f) powiązań komunikacyjnych w promieniu 30 km (na podstawie rozkładów jazdy pociągów i autobusów).
4. Opisz krótko sposób przeprowadzonych badań.
5. Sporządź zestawienia tabelaryczne i mapy zasięgu badanych powiązań oraz na ich podstawie mapę syntetyczną, określającą granice najintensywniejszego zasięgu oddziaływania miasta.
6. Opisz i wyjaśnij, na podstawie zestawień tabelarycznych i map, zbadane powiązania oraz ocen zgodność zbadanego zasięgu oddziaływania miasta z zasięgiem granic administracyjnych gminy lub powiatu (jeśli przedmiotem analizy było miasto powiatowe).

Kryteria oceny pracy:

a) poprawność charakterystyki miasta	10 pkt.
b) poprawność opisu powiązań	20 pkt.
c) umiejętność analizy danych i formułowania wniosków	20 pkt.
d) poprawność metodyczna przeprowadzonych badań	20 pkt.
e) umiejętność doboru formy graficznej i ew. tabel	10 pkt.
f) formalna strona opracowania: poprawność językowa, umiejętność zestawienia źródeł, przypisy	20 pkt.

---

maks. 100 p.

Temat C:

Fizycznogeograficzna charakterystyka niewielkiego jeziora lub stawu

Praca do wykonania w formie opracowania tekstowego

Wytyczne do wykonania pracy

Opisz niewielkie jezioro lub staw (powierzchnia do 1 km²) w Twoim regionie.

1. Przedstaw jego położenie i scharakteryzuj genezę.
2. Opisz roślinność porastającą brzegi jeziora i wkraczającą w jego wody
3. Przedstaw (w miarę możliwości) stan czystości wód jeziora.
4. Opisz zagospodarowanie jego brzegów (w tym ewentualne obiekty turystyczne).
5. Przedstaw własne propozycje dotyczące możliwości wykorzystania jeziora lub stawu.
6. Wykonaj dokumentację w postaci map, fotografii, itp.

Kryteria oceny pracy

a) poprawność i zakres opisu jeziora /stawu i jego położenia	30 pkt.
b) poprawność opisu zagospodarowania brzegów i jego wpływu na stan jeziora/stawu	10 pkt.
c) trafność propozycji wykorzystania jeziora/stawu	20 pkt.
d) umiejętność wykonania materiału graficznego i jego wykorzystania	20 pkt.
e) formalna strona opracowania: poprawność językowa, umiejętność zestawienia źródeł, przypisy	20 pkt.

---

maks. 100 pkt.

Temat D:

Kamień w architekturze wybranego miasta lub wybranej gminy

Praca do wykonania w formie opracowania tekstowego

Wytyczne do wykonania pracy

1. Wybierz miejscowość w pobliżu miejsca zamieszkania, która Twoim zdaniem wyróżnia się architekturą, w której wykorzystano ciekawy materiał skalny (kamienny).
Pod pojęciem architektury rozumie się szeroko pojęte elementy antropogeniczne zarówno w formie budynków sakralnych czy świeckich jak i elementy architektury użytkowej takiej jak: okładziny, portale, mury (w tym obronne), bruki, posadzki, płyty nagrobne, rzeźby, pomniki i inne.
2. Uzasadniając wybór, przedstaw w formie opisu obiekty architektoniczne wybranej miejscowości, zwracając uwagę na ich zróżnicowanie.
3. Wykonaj dokumentację fotograficzną lub rysunkową omawianych obiektów ze szczególnym zwróceniem uwagi na wykorzystywany w architekturze materiał skalny.
4. Omów typy skał wykorzystywanych w architekturze, zwracając uwagę na elementy, w których występują różne typy skał, podejmując próbę uzasadnienia takich zastosowań.
5. Opierając się na materiałach archiwalnych i literaturowych, podejmij próbę określenia pochodzenia materiału skalnego występującego w architekturze wybranej miejscowości.
6. Oceń stopień zniszczenia i zagrożenia, jakim podlegają różne skały wykorzystywane w różnych elementach architektonicznych.
7. O ile to możliwe, zlokalizuj miejsca eksploatacji i omów ich historię i stan obecny.

Kryteria oceny pracy

a) trafność wyboru obiektów i zakresu ich opisu	30 pkt.
b) umiejętność identyfikacji skał i określenia ich pochodzenia (miejsc eksploatacji)	20 pkt.
c) trafność oceny zniszczenia skał i jego przyczyn	10 pkt.
d) umiejętność wykonania materiału graficznego i jego wykorzystania	20 pkt.
e) formalna strona opracowania: poprawność językowa, umiejętność zestawienia źródeł, przypisy	20 pkt.

---

maks. 100 pkt.

Temat E:

Specyfika przyrodnicza i gospodarcza wysp (zlokalizowanych na morzach i oceanach)

Praca do wykonania w formie opracowania tekstowego.

Zagadnienia dotyczące specyfiki środowiska geograficznego wysp mogą być rozpatrywane w odniesieniu do wybranej jednej wyspy lub archipelagu, bądź też w skali globalnej, regionalnej czy też lokalnej (tj. na przykładzie wybranego akwenu oceanicznego lub morskiego).

Wytyczne do wykonania pracy

1. Wybierz obiekt analizy (wyspa, archipelag, akwen oceaniczny/morski). Określ jego położenie i przedstaw charakterystykę środowiska geograficznego tego obszaru (w tym budowę geologiczną i rzeźbę terenu oraz ich wzajemny związek, specyfikę klimatu i świata organicznego).
2. Wymień i opisz bogactwa naturalne i ich wykorzystanie oraz uwarunkowania związane z ich eksploatacją.
3. Przedstaw i omów dawne i współczesne funkcje wysp(y) w ich historycznym rozwoju.
4. Scharakteryzuj położenie wysp(y) względem szlaków żeglugowych. Omów pochodzenie ludności oraz rozwój stosunków społecznych i politycznych.
5. Omów współczesne zewnętrzne powiązania komunikacyjne (morskie, lotnicze) i wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną.
6. Przedstaw własną interpretację możliwości (kierunków) rozwoju gospodarczego w obrębie analizowanego obiektu (wysp/y), zachowania walorów jego środowiska naturalnego oraz zaproponuj działania, które mogłyby zapobiec lub ograniczyć rozwój negatywnych zjawisk i procesów.

Kryteria oceny pracy

a) zakres i poprawność opisu środowiska geograficznego wysp/y	20 pkt.
b) poprawność i trafność opisu bogactw naturalnych i funkcji wysp/y	10 pkt.
c) poprawność opisu pochodzenia ludności i stosunków społecznych i politycznych	10 pkt.
d) poprawność opisu powiązań komunikacyjnych	20 pkt.
e) oryginalność koncepcji rozwoju gospodarczego wysp/y	20 pkt.
f) formalna strona opracowania: poprawność językowa, umiejętność zestawienia źródeł, przypisy	20 pkt.

---

maks. 100 pkt.

V. LITERATURA NAUTOLOGICZNA

1. CIESIELSKI Cz., PATER W., PRZYBYLSKI J.: *Polska Marynarka Wojenna 1918-1980. Zarys dziejów*. Wydawnictwo Bellona, Warszawa 1992.
2. *Marynarka wojenna Rzeczypospolitej Polskiej*. Informator. Wydawnictwo Bellona, 2005
3. JURDZIŃSKI M.: *Podstawy nawigacji morskiej*. Fundacja Rozwoju Akademii Morskiej, Gdynia 2003.
4. RYMARZ W.: *Międzynarodowe prawo drogi morskiej w zarysie*. Wydawnictwo Trademar, Gdynia 2004.
5. WRÓBEL F.: *Vademecum nawigatora*. Wydanie Va. Wydawnictwo Trademar, Gdynia 2004.
6. CZAJEWSKI J.: *Nawigacja dla żeglarzy*. Oficyna wydawnicza Alma-Press, Warszawa 2002.
7. Biuletyny ZG LMiR „Ster”, wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Turystycznej w Szczecinie.
8. Gulas Stefan, Pevny Pavol: *Żaglowce*, „Sport i Turystyka”, Warszawa 1985 r.
9. MARSZAŁEK E.: *Polska nad morzem i na morzu*, WSiP 1989 r.
10. MARSZAŁEK E.: *Żaglowce, które zawsze będą nas zadziwiać*, wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Turystycznej w Szczecinie, Szczecin 2007 r.
11. MAKA H.: *Morski Leksykon Współczesny*, Bellona, Warszawa 2005 r.
12. Roczniki Statystyczne GUS, w tym Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej.
13. Atlasy geograficzne.
14. Encyklopedie, podręczniki szkolne do geografii.
15. Gazetki Morskie LMiR, wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Turystycznej w Szczecinie.